

سرشناسه:	حبیبی، علی، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور:	آموزش قرآن: روان‌خوانی و تجوید / نویسنده حبیبی، شهیدی، علامی؛ تهیه‌کننده پژوهشکده تحقیقات اسلامی.
مخبرات نشر:	قم: زمزم هدایت، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری:	۱۳۶ ص.
شابک:	۳۵۰۰۰ ریال: ۸-۱۷۳-۲۴۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی:	فایده
یادداشت:	کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع:	قرآن - فائده - راهنمای آموزشی
موضوع:	قرآن - تجوید - راهنمای آموزشی
شناسه افزوده:	شهیدی پور، سعیدرضا
شناسه افزوده:	علامی، ابوالفضل، ۱۳۳۷ -
شناسه افزوده:	پژوهشکده تحقیقات اسلامی
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۱ / ۲۱۸۶ ح / ۵ / ۳۷۴۱
رده‌بندی دیویی:	۲۹۷ / ۱۵۱۰۷
شماره کتابشناسی ملی:	۲۸۹۹۳۴۸

پیشکش کنندہ تحقیقات اسلامی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

آموزش قرآن (روان خوانی و تجوید)

نویسندگان: حبیبی، شهیدی، علامی • تهیه‌کننده:
پژوهشکده تحقیقات اسلامی • صفحه‌آرا:
حمزه زاهدی • ناشر: زمزم هدایت • چاپ: نینوا
• نوبت چاپ: اول • تاریخ چاپ: پاییز ۱۳۹۱
• شسمارگان: ۲۰۰۰ • قیمت: ۲۵۰۰ تومان
• شابک: ۸ - ۱۷۳ - ۲۸۵۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

قم، خ شهید فاطمی (دور شهر)، نبش فاطمی ۳، پلاک ۸۱
تلفکس: ۷۷۳۰۷۳۵ - ۰۲۵۱ • همراه: ۰۹۱۲ ۲۵۳ ۲۸ ۸۷
صندوق پستی: ۶۴۱ - ۳۷۱۸۵ E.mail: tooba@ofogh.net

فهرست

مقدمه	۷
بخش اول: روخوانی و روان خوانی قرآن	
درس اول: القبای قرآن	۱۷
درس دوم: صداهای کوتاه	۲۱
درس سوم: صدای کشیده فتحه	۲۴
درس چهارم: صدای کشیده کسره	۲۷
درس پنجم: صدای کشیده ضمه	۲۹
درس ششم: سکون	۳۱
درس هفتم: تشدید	۳۴
درس هشتم: تنوین	۳۶
درس نهم: مد	۳۹
درس دهم: حروف ناخوانا (۱)	۴۱
درس یازدهم: حروف ناخوانا (۲)	۴۴
درس دوازدهم: تبدیل صداهای کشیده به کوتاه	۴۷
درس سیزدهم: تبدیل صدای کوتاه به کشیده	۵۲
درس چهاردهم: وقف (۱)	۵۷
درس پانزدهم: وقف (۲)	۶۱

بخش دوم: تجوید قرآن کریم

۶۷	درس شانزدهم: تجوید و الفبای عربی
۷۱	درس هفدهم: تلفظ حروف عربی (۱)
۷۵	درس هجدهم: تلفظ حروف عربی (۲)
۷۹	درس نوزدهم: تلفظ حروف عربی (۳)
۸۲	درس بیستم: استعلا و استفال
۸۴	درس بیست و یکم: قلقله و لین
۸۷	درس بیست و دوم: تفخیم و ترقیق (۱)
۹۰	درس بیست و سوم: تفخیم و ترقیق (۲)
۹۳	درس بیست و چهارم: ادغام
۹۶	درس بیست و پنجم: احکام نون ساکن و تنوین (۱)
۹۹	درس بیست و ششم: احکام نون ساکن و تنوین (۲)
۱۰۲	درس بیست و هفتم: احکام میم ساکن
۱۰۵	درس بیست و هشتم: مد و غیر (۱)
۱۰۸	درس بیست و نهم: مد و قصر (۲)
۱۱۱	درس سیام: وقف و ابتدا
۱۱۹	جزء سیام قرآن کریم

مقدمه

قال الله تبارك و تعالی:

«وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ» (مزمّل: ۴)

با سلام خدمت تمام بیمه‌یان راستین قرآن کریم، آنانی که روزها در پی تعلیم و تعلم و به کارگیری احکام نورانی قرآن بوده، در اعتلای هرچه بیشتر قرآن کریم و نظام قرآنی جمهوری اسلامی ایران، تلاش و کوشش می‌کنند. سلام به تمام پاسداران قرآن، آنان که قرآن را در سینه‌های خود حفظ داشتند و در نبرد با اهریمنان و مستکبران، محافظ قرآن بودند. سلام و درود بر حضرت امام خمینی «رحمة الله علیه» آن بزرگ پاسدار قرآن که راه و رسم حفاظت از قرآن را به ما آموخت. در تهیه بخش اول و دوم این کتاب، دو هدف عمده مورد توجه بوده است:

هدف اول: روخوانی و روان‌خوانی قرآن

افراد بسیاری هستند که نمی‌توانند قرآن را بخوانند و یا در سلیس و روان خواندن آن دچار مشکل هستند و چه بسا این امر، باعث نخواندن قرآن و در نتیجه دل‌سردی آنان شده است، در حالی که علاقه به خواندن و انس با این کتاب الهی دارند.

باید دانست افرادی که قرآن را به زحمت تلاوت می‌کنند، دو گروه‌اند؛ عده‌ای که در جلسات قرائت قرآن بصورت «ستتی» قرآن را فرا گرفته‌اند و دسته‌ای که در کلاسهای آموزش قرآن شرکت کرده و قرآن را آموخته‌اند.

مشکل خواندن قرآن برای آنها دو علت می‌تواند داشته باشد:

الف - عدم ممارست با قرآن: این افراد دستورها و قواعد روخوانی قرآن را می‌دانند، ولی به علت عدم کوشش در جهت تلاوت مداوم قرآن، آن را روان نمی‌خوانند. توصیه ما به چنین دوستانی این است که سعی کنند ضمن برنامه‌ای منظم، حداقل روزی پانزده دقیقه از سوره‌های جزء سی‌ام قرآن تلاوت کنند و این برنامه را تا جایی که مشکل روان خوانی آنان حل شود، ادامه دهند.

باید توجه داشت که هر مسلمانی شایسته است روزانه مقداری از وقت خود را به تلاوت قرآن اختصاص دهد. در قرآن و احادیث معصومین^{علیهم‌السلام} در این رابطه تأکید زیادی شده است، بطوری که خداوند به همه پیروان اسلام توصیه می‌کند:

«فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ»^۱

پس هر چه میسر شود از قرآن بخوانید.

در احادیث ائمه معصومین^{علیهم‌السلام} فضیلت بسیاری برای تلاوت قرآن بیان شده است، تا جایی که تعداد آیاتی که هر مسلمان خوب است در شبانه روز بخواند تعیین گردیده است.

۱. مزمل (۷۳)، آیه ۲۰.

۲. اصول کافی، ترجمه مصطفوی، ج ۴، کتاب فضل قرآن، ص ۴۱۲-۴۱۷. (امام صادق^{علیه‌السلام} در روایتی فرموده است که شایسته است هر مسلمانی روزی پنجاه آیه از قرآن بخواند.)

ب- ندانستن قواعد روخوانی: این افراد یا این قواعد را نمی‌دانند و یا به علت عدم تمرین، فراموش نموده‌اند. بدین جهت، هنگام تلاوت، وقتی با کلماتی که دارای این گونه قواعد هستند برخورد می‌کنند دچار مشکل شده و نمی‌توانند سلیس بخوانند. برای چنین افرادی باید بطور کلاسیک، قواعد روخوانی تدریس شود و با ارائه تمرینهای زیاد این کاستی برطرف شود. هدف اول این کتاب، ابتدا کمک به افرادی است که به علت ندانستن قواعد روخوانی قادر به روان خواندن قرآن نیستند، که این مهم به وسیله «بخش اول» کتاب، تأمین خواهد شد و سپس با تمرینهایی که ضمن درس «تجوید» در نظر گرفته شده تا حدودی مشکل عدم ممارست با قرآن نیز از بین خواهد رفت، البته به شرطی که توصیه «خواندن منظم روزانه قرآن» به کار رود.

هدف دوم: آموزش علم «تجويد» علم یاد شده طرز تلفظ صحیح حروف و کلمات قرآن را می‌آموزد که نتیجه آن صحیح خواندن قرآن و عدم تغییر معانی آیات باشد. همچنین با رعایت دستورهای تجویدی می‌توان قرآن را به گونه‌ای لذت‌بخش و زیبا قرائت کرد. به این مسأله در قرآن و احادیث زیادی اشارت رفته است که در اینجا از چند مورد به عنوان زینت کلام یاد می‌شود.

«وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیْلًا»^۱

قرآن را بطور شمرده و روشن بخوان.

این آیه ما را به شمرده خواندن و با درنگ تلاوت نمودن کلام خدا دعوت می‌کند. امام علی علیه السلام در تفسیر این آیه می‌فرماید:

۱. مزمل (۷۳)، آیه ۴.

«الْتَرْتِيلُ تَجْوِيدُ الْحُرُوفِ وَ مَعْرِفَةُ الْوُقُوفِ»^۱

ترتیل عبارت است از ادای نیکو و صحیح حروف و شناخت محل وقفهای قرآن.

از این کلام امیر مؤمنان نتیجه گرفته می شود که ترتیل همان علم تجوید است که در برگیرنده صحیح ادا کردن حروف (در نتیجه صحیح خواندن کلمات و عدم تغییر معانی آیات) و رعایت قواعد وقف و ابتدا می باشد. رسول خدا ﷺ فرمود:

«اقْرَءُوا الْقُرْآنَ بِاللَّحْنِ الْعَرَبِيِّ وَأَصْوَاتِهَا»^۲

قرآن را با لهجه و صوت عربی بخوانید.

از این رو، رعایت آن که قرآن را با لهجه غیر عربی خواند. اگر خواسته باشیم قرآن را با لهجه عربی بخوانیم باید علم تجوید را بدانیم.

پیامبر اسلام ﷺ در جای دیگر می فرماید:

«إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ حِلِيَّةً وَ حِلِيَّةَ الْقُرْآنِ الصَّوْتُ الْعَرَبِيُّ»^۳

برای هر چیزی زینتی است و زینت قرآن، صدای نیکوست.

احترام به گفتار پروردگار و رسولش ایجاب می کند که خوانندگان قرآن، صدای زیبا و دلنشین را با قرائت قرآن همراه کنند و پیام خدا را به زیباترین صوتها آراسته، تقدیم رهروان کوش نمایند.

۱. النشر فی القراءات العشر، ابن جزری، ج ۱، ص ۲۰۹، دار الکتب العربی، بیروت.

۲. اصول کافی، ترجمه سید جواد مصطفوی، ج ۴، ص ۴۱۹، کتاب فضل قرآن، مکتبه الاسلامیه.

۳. میزان الحکمه، محمدی ری شهری، ج ۸، ص ۸۲، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.

* یک نکته مهم: با توجه به اینکه اگر کلمات حمد، سوره و ذکرهای واجب نماز را صحیح نخوانیم، مثلاً اگر کلمه‌ای را که «ضاد» دارد با «زاء» تلفظ کنیم مانند کلمه «وَلَا الضَّالِّينَ» را «وَلَا الزَّالِّينَ» بخوانیم نماز باطل می‌شود. (معلوم می‌شود که دانستن مقداری از تجوید (در حد شناخت مخارج بعضی از حروف و ...) ضروری است و به ماکمک می‌کند که به هنگام قرائت، کلمات را صحیح اداء کنیم.

پس هنگام تلفظ کلمات باید دقت داشت که هر حرفی با حروف مشابه خود اشتباه نشود، زیرا در بسیاری از موارد باعث تغییر معنای کلمه می‌شود و در اذکار نماز نیز چنین کلماتی یافت می‌شود که باید بطور صحیح اداء شود وگرنه نماز باطل می‌شود. برای نمونه به چند مورد اشاره می‌شود.

صحیح

اشتباه

هَمْز = ستایش

هَمْز = هلاک شده

فَصْل = درود فرستاد

بَسَل = شمشیر بکش

با عنایت به آنچه که در بالا ذکر شد، این کتاب شامل دو بخش است:

۱. بخش «روخوانی و روان خوانی»: شامل قواعد مشکل و ضروری روخوانی و قواعد رسم الخط عربی.

۲. بخش «تجوید»: مشتمل بر فشرده‌ای از دستورهای قواعد علم تجوید.

امید است با راهنمایی‌های استادان و مربیان محترم، قرآن آموزان عزیز بتوانند قرآن را بدون غلط، روان، صحیح، زیبا و دلنشین قرائت کنند.

خداوند همه ما را عالم و عامل به قرآن گرداند و قلبهای ما را ظرف معارف قرآن، قرار داده، به نور قرآن منور فرماید.

سخنی چند با مربیان عزیز

مربیان محترم در بدو تشکیل کلاس، قرآن آموزان را از جهت روان‌خوانی قرآن مورد آزمایش قرار دهند. اگر افرادی بودند که در روان‌خوانی دچار مشکل بودند، بخش اول کتاب برای آنها تدریس شود و چنانچه مشکل روان‌خوانی نداشتند، بخش دوم آن تدریس شود.

با آموزش بخش اول کتاب (برای افراد ضعیف در روان‌خوانی)، پیش‌بینی می‌شود که افراد کلاس تا حدود زیادی هم سطح شده باشند، بدین جهت بقیه ساعات کلاس به آموزش بخش دوم کتاب، «تجوید» اختصاص یافته است. این بخش شامل هفت ساعت تدریس متن و تمرین می‌باشد.

توضیح این نکته ضروری است که تبلور یادگیری قواعد علم تجوید، در تلفظ صحیح حروف و کلمات قرآن است، که نتیجه آن خواندن قرآن با لحن عربی است و این مهم جز با تمرین میسر نیست.

روش تمرین روی کلمات: ابتدا مرتبی محترم کلمات را به روش «تحقیق»^۱ می‌خواند و قرآن آموزان استماع می‌کنند. در مرحله بعد استاد، کلمات را جدا جدا، قرائت می‌نماید و پس از او قرآن آموزان به روش «جمع خوانی» تکرار می‌کنند.

۱. قرائت قرآن به روش «تحقیق» آهسته‌تر از قرائت «ترتیل» است که برای تعلیم قرائت صحیح قرآن به نوآموزان استفاده می‌شود. در حقیقت برای تمرین دادن به اندامهای گفتاری و تلفظ صحیح حروف، صداها و رعایت قواعد تجوید به کار گرفته می‌شود. در صورتی که قرآن آموزان با روان‌خوانی و صحیح‌خوانی قرآن آشنا شدند از روش ترتیل نیز می‌توان در کلاسها استفاده نمود.

در مرحله سوم هر یک از قرآن آموزان مقداری از تمرینها را به تنهایی می خوانند تا مربی گرامی از صحت تلفظ آنان اطمینان حاصل کند.

تمرین آیات یا سوره در این مورد باز مربی گرامی آیات یا سوره انتخابی را یکبار به روش «تحقیق» می خواند (سور انتخابی مربوط به جزء سی ام قرآن است که برای در دسترس بودن در آخر جزوه چاپ شده است. همچنین در قرائت سوره ها می توان از نوارهای «تحقیق آموزشی» استاد محمود خلیل حصّری و سایر اساتید استفاده نمود). مرتبه دوم مربی محترم آیات را قرائت می کند و قرآن آموزان به صورت «هم خوانی» ایشان را همراهی می نمایند. در مرحله آخر قرآن آموزان آیات یا سوره انتخابی را به روش «تحقیق» می خوانند که این روش تا پایان کلاس ادامه خواهد یافت.

در صورتی که مربی محترم برای تمرین در خارج از کلاس، تکلیفی را برای قرآن آموزان معین می کنند پیشنهاد می شود این معین (در صورت امکان) به شکل گروهی در گروه های سه تا پنج نفره باشد تا بازدهی تمرین بیشتر گردد.

از کلیه اساتید و مربیان محترم قرآن تقاضا می شود در صورت صلاحدید، نتیجه تدریس کتاب را همراه پیشنهادها و انتقادات سازنده برای این انتشارات ارسال دارند تا در چاپهای بعدی کتاب مورد استفاده قرار گیرد.

برای تماس با ما می توانید با این آدرس مکاتبه نمایید:

قم، خیابان دورشهر، نبش فاطمی ۳، پلاک ۸۱، انتشارات زمزم هدایت.

در پایان، ضمن آرزوی موفقیت مربیان بزرگوار قرآن، امیدواریم نکات یاد شده از جانب ایشان، مورد دقت و توجه قرار گرفته و با توجه به اهمیت آنها، به عنوان روش تدریس به کار گرفته شود.

موفق باشید

پژوهشکده تحقیقات اسلامی

www.ketab.ir